

Malmö den 15 mars 2013

Näringsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

registrator@regeringskansliet.se
fredrik.norlund@regeringskansliet.se
n.remitter-energi@regeringskansliet.se

Ett steg på vägen

Remiss av rapporten "Analys av möjliga åtgärder för att minska prisområdesproblematiken i Sydsverige"

Sammanfattning

Handelskammaren har tagit del av Björn Hagmans rapport "Analys av möjliga åtgärder för att minska prisområdesproblematiken i Sydsverige" till Näringsdepartementet. Rapporten samlar och beskriver väl de problem som har uppstått sedan Sverige delades in i fyra elområden i november 2011 och utgör en viktig utgångspunkt för den fortsatta energipolitiska debatten och utvecklingen på energiområdet.

Utredaren har gått igenom ett antal olika metoder för att minska prisskillnaderna mellan elområde 3 (SE3) och elområde 4 (SE4) och har valt att förorda införandet av en garanterad minimikapacitet från SE3 till SE4 om 4000MW, att Svenska Kraftnät under en provperiod ska auktionera ut CfD-kontrakt inom SE4, att Svenska Kraftnät ska publicera veckovisa rapporter om föregående veckas överföringskapaciteter och kapacitetsbortfall samt att hanteringen av Västkuistsnittet ska förändras. Utredaren har valt att avråda från en sammanslagning av SE3 och SE4 till ett gemensamt spotprisområde.

Undertecknade instämmer till stor del i utredarens slutsatser, med följande undantag och tillägg. Argumenten utvecklas i nedanstående avsnitt som behandlar utredningens olika förslag.

Kommentarer i korthet:

- Den föreslagna åtgärden att införa en garanterad överföringskapacitet om 4000MW från SE3 till SE4 reducerar enligt presenterade simuleringar prisskillnaden mellan områdena med ungefär en tredjedel. Det betyder att det **fortfarande kvarstår en prisskillnad som uppgår till uppskattningsvis 11,1 euro/MWh. Det innebär att elpriserna fortsatt är betydligt högre i Sydsverige än i resten av landet** och det är sydsvenska hushåll och företag som får betala för flaskhalsarna.

Det bör utredas om den garanterade **minimikapaciteten från SE3 till SE4 kan ökas redan idag** utan allt för stora effekter på marknadsklareringstider samt balansen mellan flaskhalsintäkter och mothandelskostnader. I annat fall bör det undersökas hur den garanterade **överföringskapaciteten från SE3 till SE4 kan ökas successivt i takt med att elnätet byggs ut**. Exempelvis bör färdigställandet av nästa del av Sydvästlänken 2015 skapa utrymme för en ökad garanterad lägsta överföringskapacitet.

- Utredaren avråder ifrån en sammanslagning av SE3 och SE4 till ett spotprisområde därför att det på kort sikt innebär en risk för rättsliga konflikter på grund av redan etablerade kontrakt inom områdena samt att grannländer kan komma att behöva godkänna en sådan lösning innan den kan implementeras.

Det innebär emellertid inte att en sammanslagning av SE3 och SE4 inte är en mer långsiktig lösning på prisområdesproblematiken. Förutsättningarna för en sammanslagning bör utredas parallellt med att andra metoder nu implementeras för att lindra prisskillnaderna. Med god framförhållning och planering bör en sammanslagning av SE3 och SE4 övervägas så snart som möjligt efter 2015.

Effekterna på elpriset är anmärkningsvärt mycket större för en sammanslagning än för någon av de andra undersökta metoderna. Dessutom är de resulterande mothandelskostnaderna ringa i förhållande till både andra metoder och till flaskhalsintäkter, för att inte tala om sydsvenska elkonsumenters elräkningar.

- Det räcker inte med enskilda ingrepp och metoder för att komma till rätta med prisskillnaderna mellan SE3 och SE4. **Utredningen visar tydligt att även med de förordade åtgärderna kommer de strukturella prisskillnaderna bestå**, vilket innebär att sydsvenska elkonsumenter fortsatt får betala för flaskhalsar i ett eftersatt, statligt ägt elnät. Det är ohållbart.

Inom ramen för de förslag och metoder som behandlas i utredningen finns det emellertid utrymme att **formulera en kombinerad strategi som utgår från framförallt införandet av en garanterad överföringskapacitet från SE3 till SE4.** Kapacitetskravet kan ökas i takt med att elnätet byggs ut, inte minst i samband med att en ny del av Sydvästlänken färdigställs 2015, vilket enligt Svenska Kraftnät kommer att innebära en markant ökning av överföringskapaciteten söderut.

Kapacitetskravet kan sedan kombineras med eller ersättas av en sammanslagning av SE3 och SE4 till ett gemensamt spotprisområde. Att formulera en långsiktig plan för att inte bara minska utan eliminera prisskillnaderna mellan SE3 och SE4 är också en mycket viktig åtgärd för att **forma förutsättningar och incitament för marknadens aktörer och Svenska Kraftnät framgent.**

Bakgrund

Utredningen ger en gedigen bild av hur energiförsörjningen och tillhörande marknader fungerar. Framförallt görs flera konstateranden som är viktiga utgångspunkter för den fortsatta energipolitiska debatten:

- Utredningen bekräftar den bild som Handelskammaren presenterade i rapporten **Flaskhalsar och undanflykter 2011. Prisskillnaderna som uppstår mellan elområde 3 och elområde 4 är strukturella till sin natur och leder till väsentligt högre elpriser för sydsvenska hushåll och företag.** Skillnaderna hade kunnat bli ännu mer extrema om Sverige hade drabbats av pristoppar liknande de som har förekommit tidigare år.
- Prisskillnaderna mellan elområde 3 och 4 är **väsentligen en överföring av de prisskillnader som tidigare fanns mellan Sverige och Danmark respektive Tyskland.** Elområdesreformen har därmed i praktiken internaliserat den prisdiskriminering som tidigare fanns mellan Sydsverige och Danmark och skapat motsvarande prisdiskriminering som slår mot Sydsverige.
- Utredningen påvisar även att det är **både möjligt och åtråvärt att använda en kombination av elområdesindelning och mothandel.** Det framgår tydligt att både införandet av minimikapacitet i överföringen mellan elområde 3 och 4 samt en sammanslagning av de två elområdena till ett gemensamt spotprisområde skulle bidra till att kraftigt minska prisskillnaderna som slår mot sydsvenska elkonsumenter samtidigt som de resulterande **mothandelskostnaderna skulle bli ringa** i förhållande till både de avhjälpta prisskillnaderna på slutkundsmarknaden och Svenska Kraftnäts flaskhalsintäkter.
- Svenska Kraftnät hade för avsikt att med elområdesreformen överföra merparten av alla marknadssignaler som rör energiförsörjningen till marknadens aktörer, men **en del av dessa signaler behöver återföras till Svenska Kraftnät. Det gäller särskilt risken för brist på överföringskapacitet som i allra högsta grad bör påverka den aktör som ansvarar för elnätet.**
- Det huvudsakliga underliggande problemet är inte energimarknadernas utformning, utan det **faktum att det svenska elnätet inte förmår att tillgodose de krav som ställs på det** i form av inhemsk efterfrågan och export till en framväxande gemensam nordisk och europeisk energimarknad. **För att möta de goda energipolitiska ambitionerna måste elnätet byggas ut och förbättras avsevärt.**

Garanterad minimikapacitet

Utredningen förordar införandet av en garanterad minimikapacitet om 4000MW i överföringen från SE3 till SE4. Utredaren konstaterar att införandet av en sådan minimikapacitet skulle minska prisskillnaden mellan SE3 och SE4 med lite mer än en tredjedel från 17,6 euro/MWh till 11,1 euro/MWh. Slutsatsen bygger på en simulering av införandet av en minimikapacitet på 4000MW under de 29 dygn under

undersökningsperioden då prisskillnaden mellan de två områdena översteg 10 öre/kWh. Förändringen i prisskillnad bygger på en prisökning i SE3 (0,7 euro/MWh) och en prisminskning i SE4 (5,7 euro/MWh).

Resultatet visar också att de mothandelskostnader som skulle krävas för att garantera överföringskapaciteten skulle bli ringa i förhållande till de flaskhalsintäkter som Svenska Kraftnät får på grund av prisskillnaderna. Mothandeln skulle kosta Svenska Kraftnät uppskattningsvis 2 miljoner euro, medan flaskhalsintäkterna för samma scenario skulle uppgå till ca 32,2 miljoner euro under de 29 dyggen.

Simuleringen bekräftar antagandet att införandet av ett överföringskapacitetskrav skulle minska prisskillnaderna, men samtidigt kvarstår en tydlig skillnad i elpriset mellan SE3 och SE4 (11,1 euro/MWh enligt simuleringen och utredaren understryker att minskningen av elpriser i SE4 antagligen är överskattad) vilket drabbar sydsvenska elkonsumenter. Mot den bakgrunden finns det anledning att ställa sig två frågor. Hur ser sambandet mellan flaskhalsintäkter, mothandelskostnader, marknadsklareringstider och resulterande elpriser ut om man ökar minimikapacitetskravet från 4000MW till 4500MW respektive 5000MW? Eftersom marginalerna mellan mothandel och flaskhalsintäkter är stora i den presenterade simuleringen är det angeläget att undersöka hur en ökad garanterad överföringskapacitet ytterligare hade kunnat minska prisskillnaderna mellan de två elområdena.

Det leder i sin tur till nästa fråga: Hur kan kravet på minimal överföringskapacitet ökas över en längre tidsperiod? Kapacitetskravet är den av de rekommenderade åtgärderna som huvudsakligen påverkar de faktiska prisskillnaderna mellan SE3 och SE4 och även med en garanterad minimikapacitet på 4000MW består väsentliga prisskillnader mellan områdena. Dessutom kommer utbyggnaden av den del av Sydvästlänken som beräknas bli klar 2015 att öka överföringskapaciteten söderut. Det borde i sin tur innebära att den garanterade överföringskapaciteten mellan SE3 och SE4 relativt enkelt kan ökas med bibehållen mothandel.

Det behövs en tydlig plan för hur ett kapacitetskrav ska utformas över tid för att så snabbt som möjligt minimera de resulterande prisskillnaderna. Det bör redan nu gå att sätta ett nytt krav på garanterad överföringskapacitet som träder i kraft 2015 och som därmed adderar ytterligare incitament för systemansvariga att bygga ut och förstärka elnätet.

Med detta sagt tillstyrker undertecknade införandet av en garanterad lägsta överföringskapacitet från SE3 till SE4 givet att kapacitetskravet utformas för att över tid och så snabbt som möjligt minimera prisskillnaderna mellan områdena.

Kapacitetsbegränsning för att hantera Västkustsnittet

Utredningen visar att med nuvarande hantering av Västkustsnittet innebär att SE4 drabbas av en prisökning oavsett om flaskhalsen avser flöden söderut eller norrut. Så behöver det inte vara och så borde det inte vara. Utredaren föreslår att rådande exportbegränsningar till Sydnorge och importbegränsningar från Danmark, Tyskland och Polen byts ut mot en kombination av exportbegränsningar till Sydnorge, importbegränsningar från Västdanmark samt överföringsbegränsningar från SE4 till SE3. Det är en naturlig anpassning som utgår från de införda elområdena och motverkar en särskilt negativ påverkan på elpriserna i elområde 4.

Det hade varit hjälpsamt att i utredningen få en tydligare bild av vilken reell påverkan en sådan här åtgärd har på elpriserna i SE4 och prisskillnaderna mellan SE3 och SE4 på sikt, men det påverkar inte behovet av att genomföra åtgärden.

Undertecknade tillstyrker åtgärden utan vidare kommentarer.

SE3 och SE4 som gemensamt spotprisområde

Utredningen har på samma vis som för införandet av en garanterad minimikapacitet från SE3 till SE4 genomfört en simulering för att undersöka inverkan av en sammanslagning av SE3 och SE4 till ett gemensamt spotprisområde. Simuleringen täcker samma period som den tidigare, nämligen de 29 dygn under undersökningsperioden då prisskillnaden mellan områdena översteg 10 öre/kWh.

Simuleringen visar att en sammanslagning skulle leda till en tydlig prisminskning i SE4 (17,4 euro/MWh) och en betydligt mindre prisökning i SE3 (0,2 euro/MWh). Eftersom åtgärden innebär att ett gemensamt spotpris räknas ut för de båda områdena finns det ingen prisskillnad att tala om. Det är också anmärkningsvärt att mothandelskostnaderna för de 29 dygnen endast uppgår till 0,4 miljoner euro, medan flaskhalsintäkterna med rådande ordning uppgår till 46,3 miljoner euro. Utredaren påpekar särskilt att en sådan här åtgärd skulle ha inneburit minskade kostnader för sydsvenska elkonsumenter med ungefär 35,6 miljoner euro.

Det är tydligt att en sammanslagning av SE3 och SE4 till ett spotprisområde är en betydligt effektivare åtgärd än införandet av en garanterad överföringskapacitet från SE3 till SE4. Utredaren väljer ändå att avråda från en sådan sammanslagning med hänvisning framförallt till de rättsliga dispyter som riskerar att uppstå när befintliga elkontrakt ska översättas till en ny ordning samt att metoden kan kräva godkännande från grannländerna i den mån det påverkar den gränsöverskridande elhandeln. Enligt utredarens bedömning kan en sammanslagning tidigast komma till stånd inom några år.

Mot denna bakgrund finns det anledning att omvärdera hur en sammanslagning kan kombineras med en successivt anpassad garanterad minsta överföringskapacitet från SE3 till SE4 på lång sikt för att minimera och slutligen radera prisskillnaderna mellan SE3 och SE4.

Det behövs en långsiktig plan som bygger på båda metoderna och som anpassar deras implementering över tid. På så vis kan en garanterad överföringskapacitet bidra till en lösning på kort sikt medan en planerad sammanslagning efter 2015 kan planeras i god tid för att undvika de risker som utredaren påtalar.

Undertecknade tillstyrker en sammanslagning av SE3 och SE4 som en långsiktig åtgärd för att eliminera prisskillnaderna mellan områdena. Åtgärden bör kombineras med en garanterad minimikapacitet från SE3 till SE4 som successivt ökas i takt med att elnätet byggs ut för att sedan ersättas av en sammanslagning. Planeringen för en sammanslagning bör inledas så snart som möjligt för att etablera en dialog med berörda grannländer samt ge marknadens aktörer tillräcklig framförhållning vid en övergång.

Bör Svenska Kraftnät auktionera ut CfD-kontrakt?

Utredningen behandlar tre olika sätt på vilka Svenska Kraftnät skulle kunna bidra till att stabilisera marknaden för CfD-kontrakt i SE4: att gå in som aktör på marknaden och erbjuda egna kontrakt, att teckna avtal med marknadsagenter som får i uppgift att säkerställa marknadens grundläggande funktion samt att auktionera ut CfD-kontrakt.

Utredaren avråder från de första två alternativen på goda grunder och förordar att Svenska Kraftnät under en begränsad tid på prov ska auktionera ut CfD-kontrakt som avser SE4. Det innebär att Svenska Kraftnät inte själva blir en aktör på marknaden och därmed inte riskerar att inta en känslig position med avseende på sitt ursprungliga uppdrag eller den unika informationstillgång affärsverket har om energisystemet.

Undertecknade tillstyrker utredarens förslag om att låta Svenska Kraftnät auktionera ut CfD-kontrakt för SE4 under en prövoperiod, men efterlyser också en övergripande utredning av verksamheten vid testperiodens slut.

Informationsåtgärder

Utredningen behandlar också behovet av och tillgången till information inom energisystemet och tillhörande marknader. Transparens är en nyckelfaktor för att skapa en effektiv marknad och i takt med den tekniska utvecklingen har det blivit allt enklare att samla in, aggregera, behandla och analysera data. De nya verktygen för att behandla stora mängder information skapar också nya förutsättningar för effektivisering och innovation inom energisektorn. Utredaren föreslår att Svenska Kraftnät ska ges i uppdrag att veckovis publicera rapporter som redovisar överföringskapaciteterna samt vad olika kapacitetsbegränsningar beror på. Syftet med rapporterna är att öka kunskapen om systemet och därmed bidra till en ökad förutsägbarhet för alla berörda aktörer.

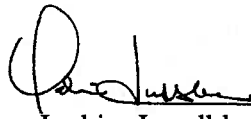
För att öka den potentiella nyttan av sådan rapportering får Svenska Kraftnät se till att data presenteras i komplett originalformat i så god kvalitet som möjligt, görs tillgängligt för så många som möjligt samt tillhandahålls i öppna format. Detta bör även gälla andra datamängder som affärsverket kan och bör göra tillgängliga.

Med detta sagt instämmer undertecknade i utredarens förslag om att Svenska Kraftnät ska rapportera överföringskapaciteterna samt orsaker till kapacitetsminskningar i elnätet veckovis, givet att data tillhandahålls i god kvalitet, öppet format och görs tillgängliga för så många som möjligt.

SYDSVENSKA INDUSTRI- OCH HANDELSKAMMAREN

Stephan Muechler
VD

Joakim Lundblad
Analytiker